

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

ONACZYĆ

◆ ◆ ◆
O J C Z Y S T Y – D O D A J
D O U L U B I O N Y C H

Co to znaczy ONACZYĆ? No jak to co? ONACZYĆ to TENTELOWAĆ!

Wcale sobie nie kpimy, czasownik ONACZYĆ rzeczywiście bywa tak definiowany w słownikach.

O ile jednak TENTELOWAĆ oznacza i wszystko, i nic, ale bez żadnych specjalnych podtekstów i niedomówień, o tyle ONACZYĆ występowało raczej w roli eufemizmu – samo, będąc wyrazem prostackim, zastępowało słowa obsceniczne, takie których nie sposób było wypowiedzieć na głos, a tym bardziej zapisać. Dlatego też S.B. Linde opisuje je wyłącznie po łacinie, poświęca jednak na definicję i zakres użycia aż dziewięć linijek tekstu, co dla tego stosunkowo oszczędnego w słowach leksykografa jest niezwykajne. Streszczając, można powiedzieć, że ONACZYĆ było słowem o niekreślonym znaczeniu, mogącym oznaczać dowolną czynność, jednak zazwyczaj „brzydką” i „nieprzyzwoitą”. Po raz pierwszy odnotowano jest w tekście z końca XVI w., było jednak potępiane jako plebejskie, prostackie i nieprzystojne i jako takie zupełnie nienadające się do użycia. Linde podaje wszakże liczne czasowniki przedrostkowe: doonaczyć, wyonaczyć, rozonaczyć, odonaczyć, jak również zupełnie zaskakujące znaczenie oboczne: ONACZYĆ „mówiąc z kim używać zamiast WcPan, on”, czyli – bardzo niegrzecznie! – mówić o kimś „on” zamiast Waszmość Pan.